

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Deres ref
200804249

Vår ref
200900695-/TAK

Dato
28.03.2011

Høringsbrev - NOU 2010:10 Tilpassing til et klima i endring

Vi viser til deres høringsbrev av 16.12.2010 om NOU 2010:10 Tilpassing til et klima i endring.

Landbruks og matdepartementet (LMD) er i hovedsak enig i utvalgets hovedkonklusjoner og anbefalinger om Norges sårbarhet og tilpasningsbehov som følge av klimaendringene. LMD vil benytte anledningen til å kommentere noen av disse under.

Landbruket er en av sektorene som først merker effektene av klimaendringer og behov for tilpassing til disse endringene. Dette er godt beskrevet i NOU 2010:10. Utvalget konkluderer med at klimaendringer vil være en stor utfordring for den globale matsikkerheten, men vil kunne være positiv for norsk landbruk isolert sett med bl a lengre dyrkningsperioder.

I St meld nr 39 om landbruk og klima det pekt på utfordringer knyttet til endringer i klimaet og behov for å styrke arbeidet med planteforedling. Dette er også pekt på av Klimatilpasningsutvalget i NOUen. LMD mener det er nødvendig å styrke arbeidet med utvikling av nye, klimatilpassede sorter i landbruket for å møte endrede klimaforhold, særlig med tanke på å utnytte de muligheter et varmere klima kan gi for norsk (og nord-norsk) landbruk, ikke minst sett i lys av behovet for å øke matproduksjonen.

De forventede klimaendringene innebærer utfordringer for dyre- og plantehelse, skadegjørere og sykdommer. På dette området gir NOUen et umiddelbart inntrykk av manglende helhet, både i form, termbruk, samt utvalg og behandling av temaer.

Postadresse
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Akersgt. 59

Telefon
22 24 90 90
Org no.
972 417 874

Avdeling for skog- og
ressurspolitikk
Telefaks
22 24 27 53

Saksbehandler
Toril Anita Kjos
22249280

Detaljeringsnivået virker svært varierende og mangelfullt utredet på våre fagområder. LMD må komme nærmere tilbake til dette området i prosessen på departementsnivå.

Videre trekkes arealplanlegging fram som et sentralt styringsverktøy hvor hensynet til klimaendringene må innarbeides. LMD mener det er nødvendig å utvikle arealpolitikken slik at arealforvalterne aktivt vurderer og ivaretar sårbarhet i forhold til klimaendringer. Dette innebærer økt vekt på avklaring av langsiktige miljø-, samfunns- og klimakonsekvenser av ulike tiltak, mer sektorsamordning og samarbeid på tvers av kommunegrensene. Kommunene må i sin arealplanlegging legge opp til å redusere utslipp av klimagasser og ta hensyn til lokale konsekvenser av klimaendringene og tilpasningsbehov gjennom sårbarhetsanalyser og beredskapsplaner.

Rapporten har en gjennomgang av sårbarhet for vann og avløp og peker bl.a. på at en stadig fortetting av utbyggingsområdene, med sterk økning av tette flater, vil endre avrenningsmønsteret for overvann dramatisk. LMD mener det er viktig å peke på at jordvernet er et viktig samfunnsansvar i den forbindelse. Omdisponering og nedbygging fører til forsegling av bakken/overflaten. Dette er særlig av betydning ved for eksempel slagregn hvor avrenningen forsterkes.

Skogbruket er spredt over store deler av landet. Skogbruket har stort behov for infrastruktur. Rapporten peker på problemer med terrengets bæreevne og terrengtransport som følge av redusert tele i jorda vinterstid. LMD drøfter dette i forbindelse med ny melding til Stortinget om landbruks- og matpolitikken, og vil komme nærmere tilbake til dette i det videre arbeidet.

For øvrig synes LMD at rapporten gir en grei analyse av og gjennomgang av konsekvensene av klimaendringene for jord- og skogbruket.

Statens naturskadefond

Klimaendringer i form av mer ekstremvær og sterkere stormer kan bety flere skader i naturen. Statens naturskadefond har en viktig rolle ved bla a stormskader på skog. Tidligere dekket Statens naturskadefond stormskader som oversteg to års nyttbar tilvekst på den enkelte skadelidtes skogeiendom. Statens naturskadefond dekker ikke lenger stormskader på skog som det nå er mulig å forsikre seg mot. Statens naturskadefond dekker nå bare stormskader på skog som er stormforsikret gjennom private forsikringsavtaler hvis hendelsen er katastrofepreget. 50 pst. av skogarealet er ikke omfattet av slike forsikringsavtaler og vil ikke være kvalifisert for erstatning gjennom naturskadefondet. Mangel på frost vil gjøre skogen mer ustabil for stormfelling i vinterhalvåret og økte stormfelling må derfor påregnes som følge av klimaendringer.

I lys av de forventede klimaendringer og den begrensede andelen norsk skog som er omfattet av naturskadeordningen, vil departementet vurdere mulighetene for at

naturskadefondet går tilbake til tidligere praksis med å dekke skade utover to års nyttbar tilvekst på den enkelte eiendom.

Statens naturskadefond dekker i dag bare kostnader til pålagt opprydding i stormskadet skog som ikke er drivverdig og skader på skog som skyldes annen naturulykke enn storm. I tillegg vil naturskader på skogbrukets infrastruktur, som veger og broer, ofte være omfattet av ordningen.

Reindrift.

NOU'en konkluderer med at reindriften hovedutfordringer ift klima er endringer i beitegrunnet som følge av endrete værforhold om vinteren, økt forekomst av insekter og parasitter og fare for nye sykdommer/parasitter. Arealtap og økt konkurranse om arealer forventes å forsterke klimautfordringene i reindriften.

NOU'en påpeker at det er behov for en fleksibel forvaltning som implementerer reindriften tradisjonelle kunnskap som et ledd i en klimatilpasning for denne næringen.

NOU'en konkluderer med at i forhold til forvaltningen er det behov for en gjennomgang av rammevilkårene for de samiske næringene med hensyn til behov for klimatilpasning. Også her vektlegges behovet for økt satsing på tradisjonell kunnskap for å styrke tilpasningskapasiteten for samiske samfunn.

LMD vil innledningsvis påpeke at myndighetenes, reindriften og andre rettighetshaveres ansvar for sikring av reindriften arealer omtales særskilt i formålsparagrafen i reindriftenloven av 2007. Arealforvaltning er også et stort og prioritert arbeidsområde i den offentlige forvaltningen av reindriften i Norge.

Et viktig redskap i ressursforvaltningen etter reindriftenloven av 2007 er bruksreglene som distriktene selv utarbeider. Reindriften kan gjennom dette i stor grad selv medvirke til en fleksibel bruk av beitemark som tar høyde for vekslende værforhold på ulike årstidsbeiter. Her vil reindriften egen kunnskap om tradisjonell områdebruk være avgjørende for å finne gode løsninger. I så måte kan det sies at mye av det NOU'en av 2010 anbefaler av tiltak for en god klimatilpasning i reindriften er realisert gjennom loven av 2007.

Reindriften har på lik linje med andre naturbaserte næringer tatt i bruk moderne teknologi, og driftsmetodene har således endret seg betraktelig de siste 50 årene. Det er følgelig grunn til å anta at reindriften i ennå større grad vil ha behov for økt kunnskap om teknologi og moderne driftsformer for å kunne tilpasse seg et endret klima. Det kan derfor synes som at NOU'en er noe ensidig i omtalen av tradisjonskunnskap som viktig kunnskapsgrunnlag for næringens tilpasningsevne. Således er anbefalingene for unyansert i forhold til næringens reelle kunnskapsbehov.

Reinbeitedistriktenes medvirkning gjennom reindriftsloven av 2007, og konsultasjonsavtalen mellom regjeringen og Sametinget vil være de viktigste verktøyene for å implementere både reindriften kunnskap og samisk kunnskap generelt i saker som angår næringen. Reindriften, representert ved næringsorganisasjonene NRL, har siden 1976 gjennom Hovedavtalen for reindrift kunnet kreve forhandlinger om faglige, sosiale og andre spørsmål av betydning for næringen. Det er derfor mer hensiktsmessig å bruke disse verktøyene enn å utvikle nye systemer for å implementere tradisjonell og lokal kunnskap i den offentlige forvaltningen og styringen av reindriften i forbindelse med en klimatilpasning.

Avslutningsvis bør det påpekes at forslag til tiltak og virkemidler ift reindriftnæringen synes noe ensidig knyttet opp mot samisk tradisjonskunnskap, og er således noe på siden av kunnskapsgrunnlaget for miljøforvaltningen generelt.

LMD forbeholder seg retten til å komme tilbake med innspill og merknader i den videre prosessen på departementsnivå etter den åpne høringen.

Med hilsen

Geir Dalholt (e.f.)
avdelingsdirektør

Toril Anita Kjos
rådgiver